

FRÁSÖGN

af fundi stjórnarnefndar Evrópuráðsþingsins í Edinborg 25. nóvember 2011

Af hálfu Íslandsdeildar Evrópuráðsþingsins sótti fundinn Þuríður Backman formaður, auk Kjartans Fjeldsted ritara. Helstu mál á dagskrá voru nauðsyn þess að styrkja baráttu gegn hvers kyns mismunun, viðauki 12 við mannréttindasáttmála Evrópu, neðanjarðarhagkerfið, lítil hagkerfi og svæðisbundin efnahagsþróun, lagaleg úrræði fyrir fórnarlömb heimilisofbeldis og sálfræðilegt ofbeldi.

David Lidington, Evrópumálaráðherra Bretlands, kynnti þau mál sem Bretar munu leggja sérstaka áherslu á meðan á formennsku þeirra í ráðherranefnd Evrópuráðsins stendur næsta hálfu árið. Sérstök áhersla væri á að auka skilvirkni Mannréttindadómstóls Evrópu, en nú biðu 155 þúsund mál afgreiðslu dómstólsins. Gildistaka viðauka 14 við mannréttindasáttmála Evrópu væri skref fram á við en dygði ekki til að leysa úr vanda dómstólsins. Nokkrir þingmenn lýstu áhyggjum sínum af hugsanlegum áhrifum upptöku eins konar „nálægðarreglu“, sem gæti dregið úr vægi dómstólsins, en Bretar hafa verið óánægðir með nokkra úrskurði dómstólsins. Mevlüt Çavosoglu, forseti Evrópuráðsþingsins, benti á að hluti lausnarinnar væri að styrkja framkvæmd mannréttindasáttmálans í aðildarríkjunum og tryggja að dómum dómstólsins væri framfylgt. Fara yrði varlega í að takmarka rétt einstaklinga til að skjóta máli sínu beint til dómstólsins en eins og staða dómstólsins væri í dag væri þó nauðsynlegt að íhuga allar mögulegar lausnir.

Auk áherslu á að leysa vanda dómstólsins hyggjast Bretar leggja áherslu á að styðja við umbótaferli Thorbjörns Jaglands, framkvæmdastjóra Evrópuráðsins, styrkja réttarríkið og beina sjónum að stjórn netsins, þ.m.t. tjáningarfrelsi, baráttunni gegn mismunun á grundvelli kynhneigðar sem og að straumlínulaga starfsemi Evrópuráðsins á sviði svæðisbundins lýðræðis.

Í tilefni af alþjóðlegum baráttudegi gegn ofbeldi gegn konum sendi stjórnarnefndin frá sér yfirlýsingu en í henni segir m.a. að styrkja þurfi lagaumhverfið á þessu sviði og tryggja fórnarlömbum heimilisofbeldis víðtæka vernd. Þá var því beint til þjóðþinga að hvetja ríkisstjórnir aðildarríkjanna til að undirrita nýjan samning Evrópuráðsins um forvarnir gegn ofbeldi gegn konum og heimilisofbeldi. Samningurinn tekur m.a. til sálfræðilegs ofbeldis, sem er enn ekki refsivert í mörgum réttarkerfum aðildarríkja Evrópuráðsins.

Skiptar skoðanir voru um skýrslur laga- og mannréttindanefndar um jafnréttisyfirlýsinguna og starfsemi Evrópuráðsins og baráttu gegn hvers kyns mismunun á grundvelli trúarbragða, en í þeim er m.a. skorað á aðildarríkin að fullgilda viðauka 12 við mannréttindasáttmála Evrópu. Ýmis aðildarríki telja sig þegar tryggja sterkari vernd gegn mismunun í löggjöf sinni en þá sem felst í viðauka 12 og töldu sig því ekki geta staðið að samþykkt ályktananna, sem þó voru naumlega samþykktar.

Einnig fóru fram umræður um þrjár skýrslur efnahagsnefndar. Í skýrslu nefndarinnar um neðanjarðarhagkerfið kemur fram að stærð þess í mismunandi aðildarríkjum Evrópuráðsins sé talin vera frá 10% í Austurríki og Sviss til allt að 60% í ríkjunum í sunnanverðum Kákasusfjöllum. Í ályktun þingsins eru aðildarríki hvött til að láta fara fram nákvæma úttekt á stærð hagkerfa sinna og meta hversu þungar byrðar regluverk þeirra setur atvinnustarfsemi, sem og til þess að herða reglur um greiðslur í reiðufé og kanna áhrif farandvinnuafls á velferðarkerfi sín.

Í skýrslu um þær áskoranir sem lítil hagkerfi standa frammi fyrir er bent á að öll smærri aðildarríki Evrópuráðsins hafi lent í erfiðleikum í yfirstandandi kreppu, m.a. vegna þeirra veikleika sem smæðin hefur í för með sér. Góðir stjórnsýsluhættir væru lykilatriði í að tryggja þjóðhagfræðilegan stöðugleika og nauðsynlegt væri að virkja staðbundnar auðlindir, auka samkeppnishæfni og styrkja innviði smáríkja. Alþjóðastofnanir gætu leikið mikilvægt hlutverk í

að bæta stjórnsýslu smáríkja og tryggja jafna aðstöðu stórra og smárra hagkerfa. Í skýrslu um staðbundna þróun hvatti þingið aðildarríkin til að veita hagþróun á svæðum í kreppu sérstaka athygli, t.a.m. með því að ýta undir þróun á óhefðbundinni ferðaþjónustu og tengja betur saman og markaðssetja ferðamannastaði á svipuðu svæði til að laða að fleiri ferðamenn.

Loks fór fram umræða um skýrslur jafnréttisnefndar um lagaleg úrræði fyrir fórnarlömb heimilisofbeldis og um sálfræðilegt ofbeldi. Í ályktun þingsins um sálfræðilegt ofbeldi kemur fram að á undanförunum árum hafa ýmis aðildarríki hert löggjöf sína á sviði heimilisofbeldis og innleitt lagagreinar er varða sálfræðilegt ofbeldi. Hvatti þingið þau aðildarríki þar sem sálfræðilegt ofbeldi er ekki refsivert til að breyta löggjöf sinni í þá veru hið fyrsta. Einnig voru öll aðildarríki hvött til að undirrita og fullgilda Evrópusamning um að fyrirbyggja og berjast gegn ofbeldi gagnvart konum og heimilisofbeldi án takmarkana, sérstaklega er varðar sálfræðilegt ofbeldi.

Í ályktun um lagaleg úrræði fyrir fórnarlömb heimilisofbeldis var jafnframt bent á mikilvægi þess að næg lagaleg úrræði, svo sem lögbann, nálgunarbann o.s.frv., væru til staðar til að vernda fórnarlömb heimilisofbeldis bæði meðan á rannsókn stæði sem og eftir að afplánun gerandans lyki. Einnig er bent á mikilvægi þess að lögregluþyriföld rannsaki allar kærur er varða heimilisofbeldi, jafnvel í tilfellum þar sem kærandi dregur kærana til baka, sem og allan grun á brotum á nálgunarbanni hvort sem fórnarlambið óskar þess eða ekki.

Eftirfarandi ályktanir og tilmæli voru samþykkt á fundinum:

- Ályktun 1844 um jafnréttisyfirlýsinguna og starfsemi Evrópuráðsins
- Ályktun 1845 um grundvallarréttindi og -skyldur
- Ályktun 1846 um baráttu gegn hvers kyns mismunun á grundvelli trúarbragða.
- Ályktun 1847 um neðanjarðarhagkerfið sem ógn við lýðræði, þróun og réttarríki
- Ályktun 1848 um áskoranir fyrir lítil hagkerfi
- Ályktun 1849 um staðbundna þróun: nýstárlegar aðferðir fyrir svæði sem illa hafa orðið úti í kreppunni
- Ályktun 1850 um það sem Evrópa getur gert fyrir börn í kjölfar náttúruhamfara og hættuástands: dæmi frá Haítí og Afganistan
- Ályktun 1851 um vopnuð átök og umhverfið
- Ályktun 1852 um sálfræðilegt ofbeldi
- Ályktun 1853 um lagaleg úrræði fyrir fórnarlömb heimilisofbeldis
- Ályktun 1854 um að tryggja vernd gegn árásum á heiður og orðspor einstaklinga
- Tilmæli 1986 um jafnréttisyfirlýsinguna og starfsemi Evrópuráðsins.
- Tilmæli 1987 um baráttu gegn hvers kyns mismunun á grundvelli trúarbragða.
- Tilmæli 1988 um neðanjarðarhagkerfið sem ógn við lýðræði, þróun og réttarríki.
- Tilmæli 1989 um að veita alþjóðlegu félagasamtökunum ANDANTE formlega stöðu þátttakanda í Evrópuráðinu.

Frekari upplýsingar má nálgast hjá ritara Íslandsdeildar og á vefsvæðinu <http://assembly.coe.int>.